

Alternativ undervisning

Undervisningen för elever som är närvarande men
inte deltar i ämnet idrott och hälsa

Adam Winther & Mikael Krooks

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete grundnivå 25:2018
Idrott och hälsa 120 hp
Handledare: Matthis Kempe-Bergman
Examinator: Maria Fernström

Sammanfattning

Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att, med utgångspunkt i ett läroplansteoretiskt perspektiv, öka kunskapen om hur lärare i idrott och hälsa förhåller sig till och arbetar med elever som är närvarande på lektionen men inte deltar.

För att besvara syftet har följande frågeställningar utformats:

- Vilken alternativ undervisning erbjuder lärarna sina elever?
- Hur kan lärarnas utsagor om alternativ undervisning förstås i ljuset av innehållet i läroplanen?

Metod

Detta är en kvalitativ intervjustudie med idrottslärare i fokus. Fyra idrottslärare har intervjuats genom en halvstrukturerad intervjuform. Denna metod valdes för att få så utvecklade och djupa svar som möjligt och där vi samtidigt kunde anpassa våra frågor efter respondentens svar.

Resultat

Studien visar på att intervjupersonerna använder sig utav någon form av alternativ undervisning men att den alternativ undervisningen som erbjuds i låg grad är planerad och genomtänkt. Respondenterna visade på få kopplingar mellan alternativ undervisning och läroplanen. De vill säga, en mycket låg grad av planerad alternativ undervisning förekom.

Slutsats

Enligt respondenterna finns det ett flertal orsaker som har en påverkan på användningen av planerad alternativ undervisning, exempelvis tidsaspekten, bedömning av elevernas deltagande och tryggheten. Men dem var enade om att de skulle vilja använda sig av planerad alternativ undervisning om mer tid fanns tillgängligt. De menar att den alternativa undervisningen skulle kunna fungera som en inkörsport till den ordinarie undervisningen.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
2 Forskningsläge	3
2.1 Frånvaro	4
2.1.1 Vad är frånvaro.....	4
2.1.2 Frånvaro i skolan.....	5
2.1.3 Frånvaro i idrott & hälsa	5
2.2 Negativ påverkan till deltagande inom ämnet idrott & hälsa.....	5
2.2.1 Könsnormer	6
2.2.2 Kroppsideal	7
2.2.3 Motivation	7
2.2.4 Mobbning	8
2.2.5 Föreningsidrottens påverkan	8
2.2.6 Föräldrarnas inställning till ämnet idrott och hälsa.....	9
2.3 Teori	9
2.3.1 Läroplan	10
2.3.2 Läroplansteorins arenor.....	10
3 Syfte & frågeställningar	12
4 Metod	12
4.1 Kvalitativ intervjustudie.....	12
4.1.1 Intervjuguide	13
4.1.2 Pilotintervju.....	13
4.1.3 Halvstrukturerad intervju	13
4.1.4 Insamling och bearbetning av kvalitativ data.....	13
4.1.5 Meningskoncentrering.....	14
4.1.6 Analysprocess.....	14
4.2 Urval.....	15
4.3 Reliabilitet, validitet och metodkritik.....	15
4.4 Etiska aspekter.....	16
5 Resultat & analys	17
5.1 Lärarnas förhållande till alternativ undervisning	17

5.2 Alternativa aktiviteter.....	21
5.3 Bakomliggande faktorer	24
6 Slutdiskussion.....	26
6.1 Lärarnas förhållande till alternativ undervisning	27
6.2 Alternativa aktiviteter.....	30
6.3 Bakomliggande faktorer	32
6.4 Metoddiskussion.....	34
6.5 Vidare forskning.....	35
7 Slutsats	35
8 Käll- & innehållsförteckning.....	36

1 Inledning

1.1 introduktion

Forskning idag visar på att barn rör på sig alldeles för lite, därför är det viktigt att få alla elever att vara aktiva i och med de få timmar som idag finns tillgängligt i ämnet idrott och hälsa (Idrottsforskning 2017). Fysisk aktivitet bidrar även till bättre fysiskt och psykisk hälsa samt till ett bättre välmående med mindre risk för hjärt-och kärlsjukdomar (Schantz 2016, s. 13-15). Det är just därför idrott och hälsa idag är extra viktigt.

Frånvaron under tiden vi själva gick i skolan var alltid hög, framför allt i ämnet idrott och hälsa. Det var ofta många klasskamrater som valde att avstå deltagande på lektionerna då de inte såg ämnet idrott och hälsa som roligt, passande eller motiverande. Dessa elever fick då ofta sitta på bänken och titta på, det är egentligen här vår studie startar. Vad får dessa elever göra? Ser det fortfarande ut som för 15 år sedan när vi gick i skolan?

Denna höga frånvaro kvarstår även i dagens samhälle och bekräftas även av Skolinspektionen som menar att många elever är närvarande men att få deltar (Skolinspektionen 2012, s. 19).

“Lärarna kontrollerar och dokumenterar i stort sett alltid vilka elever som är närvarande. Däremot såg Skolinspektionen i 27 av de granskade 36 skolorna att det fanns elever som var närvarande men som inte deltog i undervisningen. Vid långt mer än hälften av de totalt 123 observerade lektionerna fanns elever som inte deltog i undervisningen. Skolinspektionen mötte i samband med lektionsobservationerna över 100 elever som fanns på plats i skolan, men som inte deltog i undervisningen i idrott och hälsa” (Skolinspektionen 2012, s. 19).

Denna problematik angående frånvarande elever finns fortfarande i dagens skolor, men hur ser det egentligen ut gällande lärares agerande, är det många lärare som inte erbjuder alternativ undervisning till ej deltagande elever? Om så är fallet är det ett stort problem då många barn idag rör på sig alldeles för lite. Därför är det extra viktigt att verkligen aktivera alla elever under de få idrottstimmar som skolan trots allt erbjuder (Idrottsforskning 2017). Positiva upplevelser av fysiska aktiviteter under uppväxtåren har en stor betydelse för ens livsvanor senare i livet. Detta är något som i sin tur påverkar individen själv men också samhället. Vi lever idag i ett samhälle där motion ses som allt viktigare då stillasittande,

dåliga matvanor och ökad problematik gällande fetma kan leda till ätstörningar, benskörhet och hjärt- och kärlsjukdomar. Vi mår helt enkelt bättre om vi rör på oss (Schantz 2016 s. 13-15). Detta bidrar till att ämnet idrott och hälsa får en allt större och viktigare roll i dagens undervisning. Vad gör läraren med de elever som är närvarande men som inte kan delta aktivt inom idrott och hälsa? Det vill vi ta reda på. Borde det inte gå att aktivera ej deltagande elever genom en så kallad alternativ undervisning?

Enligt skolinspektionen är det en del lärare som låter sina ej deltagande elever "ta en promenad". En promenad som inte alltid uppskattas av elever, de påstår att de får genomföra promenaden i brist på annat vettigt att göra och att det är ett enkelt sätt att "lösa" problemet på (Skolinspektionen 2012, s. 19). En promenad är något som sker spontant och är en typ en alternativ undervisning. Läraren bör dock ha en idé kring den alternativa undervisningen och koppla den till läroplan eller lektionsinnehåll. Sker detta genomförs en så kallad detta planerad alternativ undervisning (Skolinspektionen 2012, s. 20).

"På ett övergripande plan handlar det om att lärarna ger elever som inte kan genomföra planerade aktiviteter, uppgifter som utgår från kursplanens syfte, centrala innehåll och kunskapskrav för ämnet idrott och hälsa" (Skolinspektionen 2012, s. 20).

Alternativ undervisning går att genomföra på en mängd olika sätt andra, det mest förekommande är "promenad". Många elever upplever dessa promenader som någonting läraren ber dem göra enbart för att fördriva tiden. "Någonting man gör för att ha något att göra istället", som en elev uttryckte det (Skolinspektionen 2012, s. 19).

Det finns lite dokumenterad forskning angående de elever som närvarar men ej deltar aktivt på lektionen samt vad de får göra utöver den ordinarie undervisningen. Skulle "den alternativa undervisningen" (undervisningen för de elever som är närvarande men inte deltar), kunna fungera som en inkörsport till att bli mer aktiv och deltagande på den "ordinarie" undervisningen? Hur bemöter lärare denna problematik, är det något de uppmärksammat idag eller får eleverna fortfarande sitta på bänken?

Skolinspektionen har tidigare gjort undersökningar kring elevernas höga frånvaro. De förklarar även att närvaro inte är samma sak som deltagande. Med "närvarande men ej deltagande" menas att eleverna fanns på skolan men inte deltog i undervisningen" (Skolinspektionen 2012, s.19).

Skolinspektionens flygande tillsyn (2010) hävdar att det är lärarnas uppdrag att aktivera de elever som inte deltar aktivt, de vill säga tillhandahålla undervisning för alla.

Skolinspektionen menar på att undervisningen är ensidig och därför främjas inte alla elever. Skolan ska hitta lösningar för att kunna anpassa undervisningen. De ställer även frågan om detta är orsaken till att frånvaron på lektionerna är hög (Skolinspektionen 2010, s. 8-9).

"En grundbult i den svenska skolan är att alla elever ska kunna delta efter sin förmåga och att skolan så långt som möjligt ska anpassa undervisningen till elevernas olika förutsättningar. Innan en elev befrias från att delta i ett ämne ska skolan försöka hitta andra möjligheter att anpassa undervisningen" (Skolinspektionen flygande tillsyn 2010, s.8-9).

Lärarnas uppdrag är alltså att aktivera alla elever, befriad eller inte, men är det verkligen fallet idag?

Skolinspektionen är en bra bottenplatta för vår studie då vi vill undersöka vad lärare gör med elever som inte deltar aktivt. Enligt Skolinspektionen är frånvaron inom idrott och hälsa hög, vilket gör vår studie möjlig att genomföra. De menar även på att det är lärarnas uppgift att få alla att delta. Vi vill ta vid här och gå ännu djupare inom "närvaro men inte aktivt deltagande" och ta reda på hur lärare handskas med detta problem och hur det fungerar.

2 Forskningsläge

Vi har sökt efter tidigare forskning kring alternativ undervisning men tyvärr utan resultat. Detta är ett område som det inte forskats mycket kring tidigare och dokumenterad forskning kring området är därför svårt att hitta. Grunden till att kunna genomföra denna studie är att få kunskap angående hur frånvaron ser ut idag och hur hög frånvaron egentligen är. Skulle det visa sig att frånvaron faktiskt inte är hög i dagens undervisning skulle denna studie inte vara

relevant. Därför har vi valt att fokusera på frånvaro, både i skolan och specifikt i ämnet idrott och hälsa. Detta leder i sin tur in på områden angående varför frånvaron är hög och vad det beror på. Dessa områden är närliggande denna studies mål och frågeställningar. Nästa steg i undersökningsområdet blir att ta reda på vad eleverna som är närvarande men inte deltar faktiskt får göra och det är där denna studie äger rum.

2.1 Frånvaro

I detta avsnitt förklaras vad frånvaro är och hur den faktiskt ser ut i skolan och idrott och hälsa idag.

2.1.1 Vad är frånvaro?

Eleven ska delta i den anordnade verksamheten. Deltar inte eleven och inte har giltigt skäl beräknas det som frånvaro (Skolinspektionen 2012, s. 19). Begreppet frånvaro delas in i två olika kategorier, giltig och ogiltig frånvaro.

Giltig frånvaro:

Giltiga skäl för frånvaro kan bland annat vara sjukdom, beviljad ledighet eller befrielse från undervisningen (Skolinspektionen 2016, s. 9).

Ogiltig frånvaro:

“Frånvaro är ogiltig om det inte finns giltigt skäl. Giltiga skäl för frånvaro kan bland annat vara sjukdom, beviljad ledighet eller befrielse från undervisningen” (Skolinspektionen 2016, s. 9).

Det finns två typer av ogiltig frånvaro:

“Ogiltig sammanhängande frånvaro avser här sådan ogiltig frånvaro då eleven varit helt frånvarande i minst en månad. **Ogiltig upprepad ströfrånvaro** avser här ogiltig frånvaro från enstaka lektioner/dagar som överstiger ca 5 procent av undervisningstiden över en period av minst två månader” (Skolinspektionen 2016, s 11).

2.1.2 Frånvaro i skolan

Hösten 2015 gjorde Skolinspektionen en kartläggning över hur frånvaron såg ut i grundskolan. Undersökningen visade på att ungefär 20 000 elever hade ogiltig frånvaro. Av de 20 000 eleverna var det ungefär 1 700 elever som visade på *ogiltig sammanhängande frånvaro*. Den ogiltig sammanhängande frånvaron är även vanligare i årskurs 7-9 och spridningen är lika stor mellan pojkar och flickor. Samma undersökning visade även att 18 000 elever hade *ogiltig upprepad ströfrånvaro*. Denna sortens ogiltiga frånvaro är betydligt större i årskurserna 7-9 men till skillnad från ogiltig sammanhängande frånvaro är ogiltig upprepad ströfrånvaro ett vanligare fenomen bland pojkarna (Skolinspektionen 2016, s. 11-12).

2.1.3 Frånvaro i ämnet idrott och hälsa

Enligt skolinspektionen är eleven även frånvarande om hen är på lektionen men ej aktivt deltagande, de vill säga att eleven är på lektionen men deltar inte fysiskt. Skolinspektionen gjorde en studie där de observerade 123 lektioner i idrott och hälsa. Genom observationerna kunde de se att över 100 elever befann sig på lektionerna men ej var aktivt deltagande samt inte hade någon giltig frånvaro (Skolinspektionen 2012, s.19). Dessutom visade Skolinspektionens att elever som var närvarande men inte deltog var oväntat högt. I snitt deltog inte var femte elever på idrott och hälsa lektionerna i skolan (Skolinspektionen 2010, s. 8). Med andra ord är frånvaron i idrott och hälsa ett stort problem.

2.2 Påverkan till deltagande inom ämnet idrott och hälsa

Varför är frånvaron hög i idrott och hälsa? Detta avsnitt kommer att behandla olika faktorer som kan påverka deltagandet negativt i undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Redovisning av detta sker då vi ser mening med att förstå anledningarna till att frånvaron är hög i ämnet idrott och hälsa eftersom det gör denna studie adekvat. Skulle det ha visats sig att frånvaron i skolan inte var hög skulle vår studie inte vara relevant då en mycket mindre eller ingen problematik skulle existera. De olika faktorer som kommer att beröras är:

- Könsnormer

- Kroppsideal
- Motivation
- Föreningsidrottens påverkan
- Mobbning
- Föräldrars inställning till ämnet idrott och hälsa

Dessa är inte de enda faktorerna som påverkar deltagandet men det är dessa som kommer att beröras i detta arbete. Dessa faktorer var de som vi kom i kontakt med mest när vi närmade oss forskningen på området. Faktorerna kunde ses i flera olika källor vilket bidrog till en relevans för studien. Genom att ta reda på vad som bidrar till frånvaro hjälper det oss att förklara grundproblematiken. Denna tidigare forskning blir dock mer en “orsaksforskning” på grund av brist på tidigare forskning likt vår studies mål och frågeställningar.

2.2.1 Könsnormer

Som pojke och flicka finns det speciella normer som ska följas för att bli accepterad som normal. Dessa normer som pojkar och flickor ska följa ser motsatta ut och det gäller att inte träda in i det andra könets normer om eleven ska ses som normal. För att en flicka ska bli igenkänd som normal:

“Förutsätts en god koordinativ och rytmisk förmåga, ett bristande självförtroende och en obenägenhet att vilja uppträda aggressivt och tävlingsinriktat i undervisningen (särskilt i samband med bollspel).” (Larsson, Redelius & Fagrell 2008, s. 133).

Det kan vara svårt för en flicka att vara sig själv under lektionerna i idrott och hälsa. Om denna flicka inte känner sig accepterad för hur hon är finns en risk att hon inte deltar i undervisningen. Denna normativitet finns även bland pojkarna och lyder lite annorlunda.

“Förutsätts ett aggressivt och tävlingsinriktat uppträdande förutom i samband med aktiviteter som traditionellt betecknas som ’estetiska’, då det tvärtom handlar om att varken vara aktiv och ta initiativ eller delta alltför entusiastiskt i aktiviteten.” (Larsson, Redelius & Fagrell 2008, s. 133).

2.2.2 Kroppsideal

I dagens samhälle finns det riktlinjer efter hur en ska se ut. Det är bara att kolla på de många reklamaffischer eller ta en blick in i dagens media. Dessa riktlinjer kan bidra till en oro över ens egen kropp. Kroppsidealet för en kvinna är att vara smal och detta ideal blir mer extremt hela tiden. Att vara så pass smal som idealet visar innebär en lätt undervikt vilket inte är bra. Mannen ska istället vara muskulös och stark (Elliot & Elliot 2005, s. 136-143).

En osäkerhet bland både barn och vuxna skapas då dessa ideal är svåra att nå upp till. Det är alltså inte enbart normer om beteende som eleverna ska gå efter för att ses som normala utan det finns också ideal för utseendet. Det har visat sig att det finns elever som inte är nöjda med sina kroppar och framför allt är det flickor som ser på sig själva på det här sättet (Bauman & May 2004, s. 133). En bild av att inte vara normal bidrar till att en inte heller vill visa upp sig själv, speciellt i ett ämne som idrott och hälsa då en hela tiden testas i olika fysiska sammanhang. Samtidigt känner dessa elever som inte når dessa ideal ett stort obehag och tycker därför det är pinsamt att visa upp sig själva (Bauman & May 2004, s. 133).

2.2.3 Motivation

Motivation kan delas in i tre beståndsdelar, *inre* och *yttre motivation* samt *amotivation* (Hassmén, Hassmén & Plate 2003, s. 168-172). Inre motivation innebär att göra någonting för sitt eget nöjes skull och för att bli tillfredsställd genom utförandet. Yttre motivation innebär exempelvis att eleven väljer att delta då det finns fördelar som kan följa utförandet av aktiviteten. Dessa fördelar kan vara belöning eller utveckling inom specifika områden. Om eleven inte har någon inre eller yttre motivation kommer hen inte heller se syftet till att delta. Har eleven inte någon inre motivation kommer hen inte heller känna behag med uppgiften. Hen kommer därför inte att delta av anledning att hen inte ser nöje med uppgiften och kommer därför inte att känns sig tillfreds. Om eleven inte har någon yttre motivation till att delta kommer hen inte att se några fördelar med att delta vilket gör uppgiften ointressant i elevens ögon (Hassmén, Hassmén & Plate 2003, s. 168-172).

Eleven kan komma att uppleva något som kallas amotivation vilket innebär att eleven känner brist på syftet med uppgiften vilket leder till avsaknad av motivation. Denna elev kommer då känna sig inkompetent och uppleva en brist på kontroll. Detta kan resultera i att eleven väljer att inte delta i undervisningen (Hassmén, Hassmén & Plate 2003, s. 168-172).

En fråga som dock står obesvarad är om den alternativa undervisningen skulle kunna fungera som en motivator för många elever till att delta i den ordinarie undervisningen?

2.2.4 Mobbing

Mobbing är ett stort problem i Sverige som påverkar många individer på ett mycket negativt sätt. I Sverige är 60 000 barn utsatta för mobbing och 20 % av alla elever blir kränkta av en annan elev (Friendsrapporten 2015). Detta får inte förekomma men ändå är detta något som är vanligt i dagens skolor. Det finns elever som väljer att inte delta på lektionerna i idrott och hälsa för att hen blir trakasserad av någon/ några andra. Det är dock inte bara kränkningar i idrottshallen som gör att en väljer att inte delta i undervisningen. Ett stort problem är att kränkningar även förekommer bakom stängda dörrar i omklädningsrum, duschtrymmen och vid toaletter. Att elever går omkring och är rädda för att bli kränkta kan i sin tur bidra till att eleverna väljer att skolka för att slippa bli trakasserad i samband med idrott och hälsa lektionen (Friendsrapporten 2015).

2.2.5 Föreningsidrottens påverkan

Att vara aktiv på fritiden genom föreningsidrott har en positiv verkan på den egna rörelse och fysiska förmågan. De elever som utför fysisk aktivitet på fritiden brukar i större utsträckning delta under lektionerna i ämnet idrott och hälsa. Eleverna känner sig duktiga och positivt bekräftade under lektionerna. De elever som inte utför idrott på fritiden känner sig ofta osäkra och är negativt inställda till ämnet idrott och hälsa (Redelius 2004, s. 149-172).

Föreningsidrotten har också tävlingsinslag som går ut på att prestera sitt yttersta. Det finns elever som har denna syn på föreningsidrotten och det skulle mycket väl kunna vara att detta bidrar till ett lägre intresse gällande lektionerna i idrott och hälsa i skolan. Eleverna som inte utför föreningsidrott har negativa förväntningar på föreningsidrotten och tror att inslag som tävling och fokus på prestation ska prägla undervisningen i idrott och hälsa i skolan (Jansson 2007 s. 1–2). Dessa elever kan välja att inte delta för att hen vill utföra idrott på sina villkor och känner sig lika duktig som alla andra. En rädsla av att laget kommer att förlora på grund av en själv kan väckas vilket kan resultera i avhopp för att slippa skämmas (Jansson 2007, s. 1–2).

2.2.6 Föräldrars inställning till ämnet idrott och hälsa

Eleverna kan komma att påverkas av deras föräldrars inverkan och inställning till ämnet idrott och hälsa (Goral 2010, s. 1255-1256). Pratar föräldrar illa om ämnet idrott och skulle eleven kunna få dessa tankar kring ämnet. Detta för att barn ofta ser sina föräldrar som förebilder som ska kunna skilja på rätt och fel. Detta har visats i en studie där föräldrars inflytande på sina barn visar sig vara viktigt (Lindley 2012, s. 102–104). Har ens föräldrar negativ syn på idrott och hälsa kan det mycket väl sprida sig till barnet som kan leda till att eleverna tar steget och inte deltar i undervisningen (Lindley 2012, s. 102–104).

Ovannämnda anledningar är en del orsaker till att frånvaron är hög i idrott och hälsa idag. Hur arbetar lärare med elever som inte deltar i undervisningen? Genom denna studie vill vi ta reda på om lärarna låter eleverna som inte deltar göra något annat utöver den ordinarie undervisningen. Om ja, kopplar lärarna deras alternativa undervisning till läroplanen och lektionsinnehåll?

2.3 Teori

I detta kapitel kommer uppsatsens teoretiska utgångspunkt redogöras. Denna teoretiska utgångspunkt benämns läroplansteori. Läroplansteori handlar om den giltiga kunskap som väljs ut inom de olika ämnena inom skolan samt hur denna kunskap lyfts fram och lärs ut till eleverna. Tanken med detta avsnitt är att förklara begreppet läroplan samt förklara de tre olika arenorna inom läroplansteorin: formuleringsarenan, transformeringsarenan och realiseringsarenan (Linde 2000, s. 18).

2.3.1 Läroplan

Läroplanen är någonting som alla lärare ska följa och den ska stå som grund för undervisningen i skolan. Läroplanen fungerar som mall för idrottslärarna så att undervisningen går efter dess riktlinjer.

Skolverkets definition av läroplanen:

“En läroplan är en förordning som utfärdas av regeringen och som ska följas av de verksamheter som omfattas av förordningen. I läroplanerna beskrivs verksamheternas värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer för arbetet.” (Skolverket 2012).

Läroplanen står för de föreskrifter som är gällande ett skolsystem, exempelvis vilka ämnen som ska studeras, hur mycket tid som tilldelas de olika ämnena, vilka mål som gäller för undervisningen och vilket innehåll ämnen ska ha (Linde 2000, s. 19).

2.3.2 Läroplansteorins arenor

Som tidigare nämnts beskrivs tre arenor inom läroplansteorin: formuleringsarenan, transformeringsarenan och realiseringsarenan. Dessa olika arenor är det som påverkar vad som undervisas i skolan samt hur undervisningen går till.

Formuleringsarenan

Formuleringsarenan tyder vad som gäller för det som studeras. "Formulering av läroplaner, hur det föreskrivna innehållet och organisationen av undervisningen ser ut och uppkommer" (Linde 2000, s. 47). Formuleringens arenan visar på hur många timmar som ska läggas ned på varje ämne, vilket mål som ska finnas i de olika ämnena samt innehållet i dessa. Skolverket är den största aktören och lärare är inte med och tar beslutet men kan påverka dem (Linde 2000, s. 47). Formuleringens arena kommer vi inte att fokusera på i större grad i denna studie. Vi vill se lärarnas tolkningar samt hur de väljer att utföra den valda alternativa undervisning

Transformeringsarenan

Transformeringsarenan tolkar formulerad läroplan och hur begreppen och värdeorden i läroplanen tolkas av lärare. Lärares intentioner, rutiner, lokaler, materiella och ekonomiska förutsättningar bidrar också till tolkningar. Även aspekter som lärare, lärarutbildningar och elever kan spela in. Detta medför att den formulerade läroplanen och undervisningsinnehållet kan ses och genomföras på olika sätt (Linde 2000, s. 65).

"Transformerering av läroplanen, de vill säga de tolkningar, tillägg och frändrag som görs till den formulerade läroplanen och alla övriga faktorer som också påverkar" (Linde 2000, s. 65).

Genom intervjuerna får vi en större lärdom angående alternativ undervisning och kopplingar till läroplanen. Hur agerar intervjupersonerna i idrott och hälsa angående alternativ undervisning och läroplanen? Finns det någon planering till de elever som inte deltar i undervisningen eller används istället spontana lösningar? Är det någon skillnad på kunskapen som är planerad att läras ut i den ordinarie undervisningen respektive den alternativa undervisningen? Används alternativ undervisning eller planering alternativ undervisning?

Realiseringsarenan

Citatet ovan visar på verkställandet av undervisningen och då är det kommunikation och aktivitet som står i fokus. Verkställandet av undervisningen handlar om hur lektionsinnehållet används av läraren och hur elevernas verksamhet är under lektionen. Elevernas verksamhet är dels utformad efter vad eleverna är mottagliga för, ålder och förkunskap (Linde 2000, s. 65).

“Realiseringen, alltså själva verkställandet av undervisningen [...] Verkställandet består av lärarnas lektionshållande och elevernas verksamhet under lektionerna. I centrum för realiseringen står kommunikationen och aktiviteten i klassrummet.” (Linde 2000, s. 65).

Genom intervjuerna skapas en bredare kunskap angående hur lärarnas planeringar av alternativ undervisning genomförs. Är den alternativa undervisningen individanpassad eller genomför alla elever samma alternativa uppgift? Ser uppgifterna annorlunda ut för en elev som är skadad jämfört med en elev som är sjuk? I realiseringsarenan behandlas hur lärarna verkställer sin undervisning i koppling till det som eleverna är mottagliga för (Linde 2000, s. 65).

3 Syfte & frågeställningar

Syftet med vår studie är att, med utgångspunkt i ett läroplansteoretiskt perspektiv, öka kunskapen om hur lärare i idrott och hälsa förhåller sig till och arbetar med elever som är närvarande på lektionen men ej deltar.

För att besvara syftet har följande frågeställningar utformats:

- Vilken alternativ undervisning erbjuder lärarna sina elever?
- Hur kan lärarnas utsagor om alternativ undervisning förstås i ljuset av innehållet i läroplanen?

Frågeställning ett kommer att besvaras i resultatdelen och frågeställning två främst i diskussionsdelen.

4 Metod

I detta avsnitt kommer metoden för studien att behandlas. Detta är en kvalitativ intervjustudie där idrottslärare står i fokus. Fyra idrottslärare har intervjuats. Intervjuerna är genomförda av oss själva och vi använde ljudinspelning för att inte missa någonting som respondenten berättade. En pilotintervju genomfördes för maximal förberedelse och den blev så pass bra att den användes i studien. Förberedelser med frågor gjordes men samtidigt anpassades frågorna efter respondentens svar. En halvstrukturerad intervju genomfördes (Kvale 2006 s. 19).

4.1 Kvalitativ intervjustudie

En kvalitativ intervjustudie innebär att intervjua personer och verkligen gå in på djupet i frågan en vill få svar på, att ge rum till intervjupersonerna att verkligen få utveckla, resonera och fundera kring ämnet, för att få en så intressant intervju som möjligt. “Om man vill veta hur människor uppfattar sin värld och sitt liv, varför inte prata med dem?” (Kvale 2006, s. 9).

Eftersom denna studie är inriktad på att få så utförliga svar som möjligt för att få en större förståelse kring ämnet, passar kvalitativ intervjuforskning bra.

4.1.1 Intervjuguide

För att intervjun ska bli sammanhängande användes en intervjuguide (bilaga 2). Detta innebär att personen som intervjuar har förberedande frågor inför intervjun för att ha en guide att följa. Genom att använda sig av detta uppfattas i större utsträckning en röd tråd i intervjuerna och personen som intervjuar får även ut informationen hen söker. Här gäller det att ha så bra frågor som möjligt för att verkligen få svar på de frågeställningar en har (Kvale 2006, s. 121). Ett tecken på att vi lyckats med vår intervjuguide är att vi fick svar på det vi ville få reda på.

Frågorna vi tyckte var bäst testades på varandra, de frågorna plockades sedan ut och skrevs ned i intervjuguiden. Frågorna skickades sedan till vår handledare som gav feedback och vi ändrade frågorna efter den feedback vi fick.

4.1.2 Pilotintervju

En pilotintervju är den intervjun som görs allra först. Denna intervju fungerar som en testintervju eftersom den används för att se att intervjuguiden fungerar och att en ställer rätt frågor och får svar på det en vill få reda på. En förberedande intervju inför de andra återstående intervjuerna (Hedin 1996, s. 5). Pilotintervjun som genomfördes i denna studie användes sedan i resultatet då den blev bra genomförd. Vi la dock till en fråga angående varför deltagarna valde att ställa upp på en intervju för att få deras bild av deras förväntningar och anledningen till att hen ville delta i just vår studie.

Pilotintervjun gjordes på en allmän plats (café) vilket vi senare insåg inte var en optimal plats för en intervju, vi var efter denna intervju noga med vart vi skulle intervju personerna någonstans.

4.1.3 Halvstrukturerad intervju

Semistrukturerad intervju, är att förbereda sig innan intervjun med exempelvis en intervjuguide men att en samtidigt lämnar rum åt andra frågor under intervjun. Om intervjupersonen berättar något intressant har en kunnat ställa följdfrågor utan att en egentligen bryter intervjuguiden (Hassmén & Hassmén 2008, s. 254). Vi använde denna form av intervju då detta leder till mer djupa och intressanta diskussioner. När respondenterna svarade på en fråga kunde vi ställa bra följdfrågor som uppmuntrade respondenterna till att fortsätta på samma spår. Vi hade exempelvis en respondent som använde sig av programmet Runbit som vi tyckte var intressant och därför ställde vi några följdfrågor till hen angående hur detta program användes i undervisning. Det kändes skönt att veta att vi hade utrymme till det.

4.1.4 Insamling och bearbetning av kvalitativ data

För att samla in den information som vi sökte från intervjupersonerna åkte vi ut till diverse lärare för intervjuer. Under intervjuerna användes ljudinspelning på mobiltelefoner för att samla in svaren från intervjupersonerna. Detta gjordes då svaren från de olika respondenterna kan bli välutvecklade och långa. Vi valde att spela in intervjuerna då vi ville kunna gå tillbaka och lyssna på vad respondenterna hade svarat. Intervjuerna blev mellan 25-40 minuter långa. Ljudinspelningen fungerar då som ett bra hjälpmedel när transkriberingen skulle göras, vilket innebär att intervjuerna skrivs ned och i denna process togs även personuppgifter bort för att hålla intervjupersonerna anonyma (Hassmén & Hassmén 2008, s. 260).

4.1.5 Meningskoncentrering

Meningskoncentrering innebär att intervjupersonernas långa uttalanden pressas samman i kortare uttalanden. Eftersom att vi genomförde en kvalitativ intervjustudie kan svaren bli långa och utvecklande. Det bidrar till att vår studie blir djupare analyserad. Vi tar hjälp av meningskoncentrering för att plocka ut det som är av intresse för studien. Det blir lätt så att respondenterna möjligen svävar iväg i svaren men med hjälp av meningskoncentrering kan vi plocka bort relevanta delar på en gång. Vi la sedan in meningar och delar av vad respondenterna berättat i tre olika kategorier efter våra tre analysfrågor (Kvale 2006, s. 175-178).

Transkriberingarna av intervjuerna genomfördes då en analys skulle göras. Vi delade upp arbetet och transkriberade två intervjuer var för att vara så effektiva som möjligt. Men för att underlätta analysarbetet användes tre analysfrågor. Dessa frågor fungerar som kategoriseringar av de svar vi fick från intervjupersonerna.

4.1.6 Analysprocess

Transkriberingen blev 34 sidor lång och vi beslöt oss för att använda oss av tre analysfrågor för att analysera intervjuerna. Vi sållade ut det viktigaste från transkriberingen och la in det i dessa tre olika frågor eller fack. Detta fungerade som ett bra sätt att sortera vår analys, resultat och diskussionen för att få en röd tråd genom hela uppsatsen. Sorteringen skedde med hjälp av övertrykningspennor i olika färger för att underlätta indelningen.

1. Använder sig respondenterna utav alternativ undervisning? Hur tar det sig uttryckt och vad är deras inställning till detta fenomen?
2. Vilka undervisningsaktiviteter uppger lärarna att eleverna erbjuds?
3. Vad enligt intervjupersonernas uttalanden, förhindrar användning av alternativ undervisning?

Svaren av dessa analysfrågor kom att användas i presentationen av analysen vilket kan ses senare i detta arbete. Det som framgår i analysen kommer senare att arbetas med i diskussionen då även läroplansteori kopplas in (Linde 2000). Detta görs då vi vill se om lärarna har någon planerad alternativ undervisning och om kopplingar finns mellan deras alternativa undervisning och läroplanen samt hur dessa eventuella kopplingar ser ut?

4.2 Urval

I denna studie är målpopulationen lärare i ämnet idrott och hälsa eftersom dem är ytterst ansvariga för undervisningen. Kraven var att lärarna skulle ha undervisat eller undervisar elever i årskurserna 7-9 samt att de även skulle ha erfarenhet av elever som är på lektionen men ej är aktivt deltagande. Detta innebär en inriktning på en specifik målpopulation. Vi vill ta reda på deras bild av detta anseende problem och hur de hanterar det plockas (Hassmén & Hassmén 2008, s. 94).

En förfrågan om deltagande lades upp på Facebook i en grupp för idrottslärare. Vi sökte fyra stycken deltagare och kontaktade de fyra första som hörde av sig. Detta kan kopplas till ett bekvämlighetsurval vilket innebär att de första eller närmast till hands plockas (Hassmén & Hassmén 2008, s. 94).

Högstadielärare valdes eftersom frånvaron är högst på högstadiet. Mycket på grund av att elever i den åldern börjar bli vuxna och har mer inflytande i sina egna val samt att puberteten spelar en stor roll, speciellt inom idrott och hälsa. Skolinspektionen visar på att frånvaron i idrott och hälsa är högre än i de andra årskullarna. "Den ogiltiga frånvaron är mest utbredd i årskurserna 7–9 men även i årskurserna 1–6 förekommer både ogiltig sammanhängande frånvaro och ogiltig upprepad ströfrånvaro." (Skolinspektionen 2016, s. 5).

4.3 Reliabilitet, validitet och metodkritik

Valet av metod kan bli ett resultat som inte visar hur alla lärare agerar, de vill säga ett resultat som inte är trovärdigt. Att göra en kvalitativ intervjustudie på tio veckor innebär att det blir svårt att arbeta med alltför många intervjuer. Detta bidrar i sin tur till att ett fåtal intervjuer

genomförs vilket inte ger en trovärdig bild av hur det är och risken fanns att slumpen skulle kunna avgöra (Hassmén & Hassmén 2008, s. 122). Dock är det viktigare för oss att få fram enskilda men väl genomarbetade svar än många svar med ytlig information.

En nackdel med metodvalet är att vi inte intervjuar eleverna och får med deras perspektiv. Det är eleverna som undervisas trots allt. Skulle eleverna möjligtvis kunna ge ett mer ärligt och rättvist resonemang kring detta än lärarna? Lärare intervjuades för dem kan ge en bättre och djupare intervju. De skulle få chansen att diskutera och resonera kring detta samt se om de kopplar den alternativa undervisningen till läroplanen. Skulle frågan gällande läroplaner ställas till elever skulle förmodligen inte svaren bli lika utvecklande.

4.4 Etiska aspekter

Det finns fyra olika krav som en måste hålla sig efter som forskare. Detta för att forskningen ska gå rätt till och inte stöta på komplikationer i form av etiska faktorer. Dessa fyra krav är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002, s. 6).

Informationskravet: Undersökningsdeltagarna måste informeras om forskningsuppgiftens syfte och vad deras uppgift är i deltagandet. De har även rätt att avbryta sitt deltagande med omedelbar verkan (Vetenskapsrådet 2002, s. 7). Förfrågan om deltagande lades ut på facebook och vi var noga med att skriva med vad syftet med studien var och vad deltagarna förväntades att göra. När vi kom i kontakt med de deltagare som ville vara med i studien berättade vi återigen om syftet och vad som förväntades av dem. Detta gjordes då vi ville att deltagarna skulle få en klar bild angående vad som skulle hända och varför.

Samtyckeskravet: Samtycke från deltagarna måste godkännas samt att deltagarna själva har rätten att bestämma över sin egen medverkan (Vetenskapsrådet 2002, s. 9). Detta var vi också noga med att förklara när vi kom i kontakt med deltagarna. Vi förklarade att om personen inte längre vill delta så kan hen hoppa av och vi frågade också om samtycke till deltagande i studien.

Konfidentialitetskravet: Ingen obehörig ska någonsin kunna koppla eller kunna ta reda på identiteten hos deltagarna. Personuppgifter ska därför plockas bort (Vetenskapsrådet 2002, s.12). Under transkriberingar av intervjupersonernas svar plockades namn, kommuner där deltagarna jobbar, kön, ålder och andra personuppgifter bort. Detta gjordes då det ansågs vara känslig information som kan leda fram till någon av intervjupersonerna.

Nyttjandekravet: All information genom intervjuerna får enbart användas till den anknutna studien (Vetenskapsrådet 2002, s.14). Vi förklarade för deltagarna att informationen som samlas ihop enbart kommer att användas till denna studie.

5 Resultat & analys

Resultatet av intervjuerna kommer som sagt att gestaltas genom tre analysfrågor. Dessa används för att kategorisera respondenternas svar vilket i sin tur leder till en tydlig struktur samt ett underlättat arbete när resultatet ska diskuteras.

I detta avsnitt analyseras de genomförda intervjuerna på fyra idrottslärare och det görs genom löpande text och citat under tre olika rubriker kopplade till analysfrågorna. Intervjuerna transkriberades och sedan har det mest relevanta och intressanta ur intervjuerna plockats ut för att försöka hitta tydliga mönster. Meningskoncentrering används vilket innebär att intervjupersonernas långa uttalanden pressas samman i kortare uttalanden. Det gör det enklare att plocka ut relevant information (Kvale 1997, s. 175-178).

Analysfrågor:

1. Använder sig respondenterna av alternativ undervisning? Hur tar det sig uttryckt och vad är deras inställning till detta fenomen?
2. Vilka undervisningsaktiviteter uppger lärarna att eleverna erbjuds?
3. Vad enligt intervjupersonernas uttalanden, förhindrar användning av alternativ undervisning?

5.1 Lärarens förhållande till alternativ undervisning

Fyra intervjupersoner frågades ut angående deras inställning till alternativ undervisning för att ta reda på om de använde sig av det eller inte, samt deras uppfattning om vad alternativ undervisning egentligen är för dem.

Intervjupersonerna var enade om att de använde sig av alternativ undervisning, på ett eller annat sätt. Anledning till att intervjupersonerna använde sig av alternativ undervisning i

skolan var för att alla var överens om att det är viktigt att alla elever rör på sig och är så aktiva som möjligt.

“Ändå att det ska vara ett fysiskt ämne liksom... man vill att dom ska röra på sig... och så”

“Att det är viktigt att dom inte bara står på plan utan deltar i spelet...”

Frågan som då återstår är hur lärarna handskas med problematiken, elever som inte deltar? Deltar inte eleverna är dom heller inte fysiskt aktiva. Intervjuerna visar på två olika sätt att handskas med denna problematik. Det första sättet är att aktivera eleverna genom alternativ undervisning. Det andra tillvägagångssättet är att försöka lösa situationen genom att på ett sätt peppa och pusha eleverna till att vara med på den ordinarie undervisningen.

“Man får jobba med dom på liksom löpande basis och påminna dom varje pass om att... eh kom ombytta att dom ska delta aktivt när dom är där”

“För att man ska få med dom utan tjafs... nu får man tjafsa lite [skrattar till]”

“Och så får man mer eller mindre släpa ut dom till pingisbordet eller vad det nu må vara”

“Använda det som en morot ja men då vill jag att ni gör det här i 30 minuter och sen kan ni få sista kvarten på er att göra det...”

Intervjupersonerna hävdar dock att denna metod är något som måste upprepas hela tiden. Frågan kvarstår dock, deltar eleverna för att de själva vill eller för att de blir uppmanad till det? Hur bra är egentligen denna metod? Intervjupersonerna var enade i att försöka få med så många elever som möjligt i den ordinarie undervisningen, oavsett om eleverna var ombytta eller inte. De ansåg att eleverna kunde delta i en del av undervisningen ändå.

“Jag tänker väl att man vill försöka få med så många som möjligt...”

“Nu har vi kört nätspel och badminton, tennis, pingis då kan man ju köra badminton, tennis eller pingis utan att man blir dyngsvettig liksom ...”

Anledningen till detta är att intervjupersonerna helst vill lägga energi på de elever som faktiskt vill och kan delta. Ju fler elever som deltar desto mindre tid och energi behöver läraren lägga på alternativ undervisning.

“Jag vill inte lägga nån energi på de som sitter på bänken och de ska dom känna, att dom har valt bort min lektion”.

Alla elever väljer inte att inte delta, det finns faktiskt de som vill men inte kan delta. Oftast på grund av skada eller sjukdom. Dessa elever som möjligtvis inte kan delta i undervisning under en längre period kan då “glömmas bort” eftersom fokus ofta ligger på de som deltar fysiskt.

“Så han har gått på kryckor fram tills nu... jag har eh.. glömt bort det lite grann (mh) att han finns där...”

En intervjuperson konstaterade att det är svårt att få med alla i undervisningen, trots pushning och uppmaning. Respondenten förklarar att alla individer är olika och få alla att dra åt samma håll i en klass är svårt i idrott och hälsa. Eleverna har olika förutsättningar, självförtroende och olika åsikter om idrott och hälsa vilket gör det hela än mer komplicerat. Hen menar att det är svårt att få alla nöjda.

“Det är ju en ganska komplex situation att vara idrottslärare. Man har många individer med många olika förutsättningar och... det kan vara jättesvårt att tillgodose alla.... allas önskemål”

“Man får liksom jobba efter varje grupp och efter varje individ.”

“Utifrån ett elevperspektiv så har vi ju ett gäng diagnoser såklart med olika förutsättningar,”

De fyra intervjupersonerna var enade om att den alternativa undervisning delvis är positiv och att det kan fungera som en inkörsport in till den ordinarie undervisningen.

“Ja, jag tror att man måste ta varje litet halmstrå för att lyfta dom. Det kan absolut fungera som en inkörsport!”

“Äh... utifrån mitt perspektiv som lärare så både och. Äh... positivt för att jag får eleverna förmodligen att göra nånting som då... äh... i centralt innehåll nånting som kan bedömas som ingår i kursplanen så att säga, eller läroplanen i stort.”

Trots att alternativ undervisning ses som en inkörsport till den ordinarie undervisningen fanns det en respondent som var lite skeptisk. Denna person lyfte frågan om ett problem gällande alternativ undervisning.

“Men den där uppgiften som vi får där... teoriuppgifter eller vad det är... den är mycket roligare eller lättare eller vad det nu kan vara än det som vi gör på golvet med hela klassen, och då börjar man helt enkelt välja vad man ska göra...då tycker jag det blir knas”

Om elever helt plötsligt börja välja mellan vilken av ordinarie- eller alternativ undervisning hen vill delta i står vi inför ett större problem. Alternativ undervisning är till för elever som inte kan delta i den ordinarie undervisningen. Det är inte elevernas förmån att välja vilken de vill delta i.

Respondenterna nämnde även fler frågetecken gällande alternativ undervisning.

Intervjupersonerna var inne på att det kan bli svårt att hålla koll på två olika undervisningar samtidigt, (en ordinarie och en alternativ undervisning) speciellt när läraren även ska bedöma och betygsätta alla deltagande elever.

“Kontrollaspekten, göra en sak med dom här som ska titta på, äh... bedömas, betygsättas, gör dom en sak där?”

Trots möjliga komplikationer uppgav intervjupersonerna att de var enade om den alternativa undervisningens positiva aspekter. Men hur använder dem sig av det och vilka fysiska aktiviteter erbjuds eleverna?

Intervjuerna visar att intervjupersonerna på ett eller annat sätt använder sig av alternativ undervisning. Nästa steg i denna analys är att ta reda på vilka undervisningsaktiviteter som erbjuds eleverna under den alternativ undervisningen.

5.2 Alternativa aktiviteter

Två av intervjupersonerna uppgeav att när eleverna inte deltar i den ordinarie undervisningen får de hjälpa till genom att agera som lärarens assistent. Detta bidrar till att eleverna hela tiden befinner sig i salen vilket bidrar till en viss kontroll på eleverna.

“Då är det ju ganska lätt att använda dem i det vi gör, som sagt domare, musikanläggning eller projektorn... eller vad det nu liksom... assistera mig.”

“Ja. Ibland så försöker jag få dom att vara aktiva, så hjälpa till eller att man skriver poäng på tavlan eller skriver nånting eller liksom ser till att grejerna äh... är schyssta ”

Intervjupersonerna diskuterade även att alternativ undervisning kan vara teoretisk. Om eleverna inte kan delta kan de läsa i läroböcker eller arbeta med teoriuppgifter. Detta visar på att det finns ett tänk kring att ämnet idrott och hälsa delvist ska vara ett teoretiskt ämne.

“Ja det är klart att man skulle kunna... att det kan få något... jag har lite såhär teoriböcker där man kan svara på frågor..”

“Då kan man få både fysisk aktivitet och koppla in teori... delen om vi nu säger så teori...”

Respondenterna visar att det finns en tanke kring att använda teoriuppgifter i skolan men ingen av dom gör det i praktiken.

“Dom har nog suttit och kollat på och sen självklart hade jag har jag ju... har jag ju säkert kunnat lägga fram ett skriftligt material till dom (mh) fast jag har faktiskt inte gjort det...”

“Jag har bestämt för att jag inte kommer att ha äh....bänknötaruppgifter med mig liksom”

Intervjupersonerna hade också tankar kring att alternativ undervisning kan vara fysisk aktivitet. Under detta samtalsämne uppkom flera olika varianter av fysiska aktiviteter som används/ har använts som alternativ undervisning.

“Det finns ju lite såna här digitala grejer man kan köra som jag kört i typ orientering, Runbit bland annat,”

Citatet visar på att en användning av digitala hjälpmedel även ingår in den alternativa undervisningen. Genom intervjuerna kan vi även se att en av de andra intervjupersonerna också är inne på detta orienteringsspår. Respondenten visar på en tanke angående att använda orientering inom alternativ undervisning.

“Man har ju varit inne lite på så här men kan vi lägga en orienteringsbana, men den är ju körd efter bara ett par gånger och så...”

Intervjupersonen menar på att tanken kring användning av en orienteringsbana finns för de som inte deltar i den ordinarie undervisningen. Problemet som respondenten förklarar är om eleverna slutför denna orienteringsbana ett flertal gånger kommer eleverna efter ett tag kunna banan utantill. Detta betyder att eleverna inte behöver följa kartan för att klara av banan och den alternativa undervisningen tappar i syfte. Respondenten visar här på en tanke kring koppling mellan läroplanen och den alternativa undervisningen finns men att detta inte är något som används i undervisningen.

En annan respondent visar på att det är viktigt att se vad eleverna gör för att kunna göra en bedömning. Att ha eleverna som inte deltar aktivt i samma idrottshall bidrar till att läraren kan hålla koll på vad eleverna gör och eventuellt ge en bedömning på elevens prestation under den alternativa undervisningen.

“Jag släpper dom inte från hallen eh. oftast så frågar dom om dom kan få en basketboll eller kan jag få en fotboll och så får dom en begränsad yta att vara på [...] men det visar sig att dom är grymma på att köra straffskott... då tycker jag ändå att det kan till en viss del men en väldigt liten, ta med det i min bedömning av dom men när dom är utom synhåll så kan jag inte ta med det i bedömningen...”

Detta var tre alternativa undervisningsmetoder som stack ut från mängden. Låt oss blicka mot den form av undervisning som enligt respondenterna är mest förekommande, nämligen promenad.

“När dom inte var ombytta då hade jag ett ställe dom fick gå till och så fick dom ta... det var till en bensinmack i närhet så då skulle dom ta ett kvitto i kassan för att visa att dom hade varit där”

“Men dem tycker att en promenad är okej att ta, för att man inte blir så andfådd, men fint, ta den där promenaden så var det din lilla fysiska aktivitet istället för att sitta på... och titta på när dem andra spelar bollspel och lär dig”

“Åh jag har använt mig av... och då var det så här, där jag jobbade tidigare, då hade vi en överenskommelse, idrottslärarna emellan... så då fick de gå till en skola i närheten och så fick idrottsläraren på den skolan skriva en lappa att den har varit här.”

Vi kan genom intervjuerna se att den alternativa undervisningen varierar men att den vanligaste fysiska alternativa undervisningen som uppgavs var fenomenet promenad. Detta fenomen är något som tre av intervjupersonerna har använt sig av.

Det fanns en respondent som tyckte att det skulle kunna vara positivt för eleverna att få komma iväg en stund med tanke på alla omkringliggande faktorer i den känsliga åldern som eleverna befinner sig i.

“Kan ju va att man just den här gången behöver få det lite lugnare, behövde inte va med i det här hektiska bollspelet (mh) man kanske hade haft mycket hemma. Var de nu va, det var därför man glömde sin utrustning och kom till lektionen och det är spänningar i huvudet liksom... okej ta den här avslappnade promenaden då.”

Sammanfattningsvis kan vi genom intervjuerna konstatera att promenad är det mest förekommande sätt att försöka “lösa” problematiken med ej deltagande elever men att det egentligen inte finns någon tanke kopplad till varken läroplanen eller lektionens innehåll med att skicka iväg elever på detta vis. Varför syns inte en större repertoar av planerad alternativ

undervisning i intervjuerna? Finns det faktorer som påverkar användningen av denna sortens undervisning?

5.3 Bakomliggande faktorer

Enligt respondenterna beror användningen av alternativ undervisning till stor del på ett flertal faktorer. Intervjupersonerna uppgav att dessa faktorer är avgörande för att planerad alternativ undervisning ska kunna förekomma.

Majoriteten av intervjupersonerna hävdar att dem använder/ har använt sig av promenader, men att dem egentligen inte vill skicka iväg eleverna på promenad eller annan aktivitet utanför idrottshallen eftersom dem har ansvaret för eleverna. Det känns för dem tryggt att ha eleverna inom räckhåll. De väljer alltså promenad som alternativ undervisning trots att dem inte känner sig bekväma med det i brist på kunskap kring alternativ undervisning.

“Sen tycker jag väl såhär att ansvar... asså rent ansvarsmässigt man har ju lagligt ansvar för dom under skoldagen...”

“Där kan man ju inte skicka dom på promenad för det är ju jag som är ansvarig för klassen.. dom måste ju vara där jag är... så... det har jag inte gjort ofta.”

“Även om vi har det så tycker jag att det känns tryggare för mig och lite så man tänker ryggen fri..”

Intervjupersonerna som använder/ har använt sig utav promenad som aktivitet menar också på att dem väljer att använda sig av detta fenomen då de vill få bort eleverna som ej deltar från salen. De menar på att det kan uppstå en situation som irriterande eller störande för de elever som är med på den ordinarie undervisningen om det sitter elever som tittar på.

“Så att där har man väl skickat iväg några... inte bara för att.. promenad är så himla... att det är så bra att som tar en promenad (mh)... utan det är mer liksom få bort dom från... från salen när dom...”

En respondent använder sig dock *inte* av promenad på grund av ansvaret hen kände för elevernas säkerhet samt att det inte går att göra en bedömning på den typen av alternativa undervisningen då elevernas inte är inom synligt räckhåll. När en skickar iväg eleverna utomhus får intervjupersonen ingen chans att bedöma dem under den alternativa undervisningen. Används alternativ undervisning i samma idrottshall som den ordinarie undervisningen kan läraren både känna trygghet och möjligtvis ge en bedömning på elevernas utförande.

“Att jag har uppsikt på dom när dom är under min tid om man säger så... så det är delvis ansvarsbiten och bedömningsbiten som gör att jag inte vill släppa iväg dom”

“Jag kan säga såhär det finns ingenting i promenad som jag kan ta in i min bedömning i idrott och hälsa...”

Den alternativa undervisningen behöver inte utföras i en utomhusmiljö. Respondenterna hävdar att ett utförande av alternativ undervisning i en inomhusmiljö är beroende av andra faktorer. Enligt alla respondenter spelar tiden och energin en avgörande roll till påverkan av alternativ undervisning. Intervjupersonerna menar också på att tid och energi är faktorer som påverkar alternativ undervisning i en utomhusmiljö men inte i lika stor grad som en planerad alternativ undervisning inomhus. Detta för att fenomenet promenad används som en av aktiviteterna till alternativ undervisning. Promenad kräver ingen planering vilket innebär att en inte behöver lägga ner mycket tid eller energi på aktiviteten, det är ingen typ av planerad alternativ undervisning.

“Ja det är det fast det har bara inte... funnits liksom tid och energi kvar.. det kräver ju ändå lite jobb och få upp ett.. skriftligt material...”

“Jag har inte sportmössa att hinna med att göra en planering”

När respondenterna fick frågan om de skulle använda sig av alternativ undervisning i större utsträckning om mer tid fanns var svaret ett rungande ja.

“Ja absolut! det skulle jag ju vilja”

“Ja, jag skulle vilja”

Vi frågade intervjupersonerna om varför de ansåg att alternativ undervisning var bra och varför de skulle vilja använda sig av det om mer tid fanns. Svaren visar på tanken om att alla elever ska ha rätt till utbildning finns hos respondenterna.

“Nej men asså egentligen ska vi ju. vi ska ju eh... vi ska ju tillhandahålla undervisning för alla elever oavsett förutsättningar egentligen...”

“Nej men alltså jag tycker ju att... alla elever ska ha rätt få ett E-betyg [...] På nåt sätt för att hjälpa eleven att nå E, det är ju skolans grundprincip (att försöka godkänna alla), och att få ett E i idrott,”

Vi kan konstatera att promenaderna, enligt respondenterna, är en lösning som sker utan planering där en bedömning på elevernas utförande är svår att göra. Intervjupersonerna var dessutom enade om att de ville införa planerad alternativ undervisning och att det skulle fungera som motivator till ett större deltagande hos eleverna.

6 Slutdiskussion

I detta avsnitt kommer resultatet från analysen att diskuteras. Detta görs genom en diskussion kring resultaten som kan bidra med en större kunskap kopplat till syfte och frågeställningar. En bra alternativ undervisning bör vara kopplad till läroplanen (planerad alternativ undervisning) samt att en teoretisk tanke ska finnas bakom planeringen som sen ska genomföras i praktiken, därför passar läroplansteorins delar (formulering-, transformerings-, och realiseringsarenan) för att kunna besvara syfte och mål. Läroplansteori kan hjälpa oss att se kopplingar mellan den alternativa undervisningen och läroplanen och förstå hur intervjupersonerna använder sig av detta genom en planering och hur det utförs praktiskt. Genom en användning av läroplansteori skapas en större förståelse angående alternativ undervisning i anknytning till studiens intervjupersoner. Diskussionen kommer till störst del behandla två utav tre arenor inom läroplansteorin, transformeringsarenan och realiseringsarenan. Dessa två arenor används då dessa bidrar med en förståelse kring hur intervjupersonernas planeringar och kopplingar mellan alternativ undervisning och läroplanen ser ut. Samt bidrar med en kunskap angående om de använder sig av dessa planeringar i praktiken och i så fall hur de realiserar (Linde 2000, s. 48-75).

6.1 Lärarnas förhållande till alternativ undervisning

Alla fyra respondenter hade först och främst hört talas om alternativ undervisning och tyckte att frågorna vi ställde kring ämnet var bra och relevanta. De visste vad alternativ undervisning var och alla hade tidigare tänkt i de banorna att införa det i sin egen undervisning. Alla fyra hade dessutom på ett eller annat sätt förhållit sig till alternativ undervisning och använt det i undervisningen i någon grad. Exempelvis att läraren anpassat en viss undervisning beroende på hur många som var med genom att låta en del gå på promenad, hjälpa till med den elektroniska utrustningen eller låta dem studsa med en basketboll vid sidan av den ordinarie undervisningen. Men är det verkligen planerad alternativ undervisning, speciellt när den varken är kopplad till lektionens undervisning eller läroplanen för idrott och hälsa? Har intervjupersonerna verkligen använt sig av planerad alternativ undervisning då? Alternativ undervisning bör innehålla inslag från läroplanen för att få kallas undervisning, det vill säga en planerad alternativ undervisning. Både promenad och basketspel är någonting som

genomförs spontant genom att "lösa ett problem" (Skolinspektion 2012, s. 19) och det finns egentligen inte någon riktig tanke bakom den typen av alternativ undervisning.

Hur fungerar dessa spontana aktiviteter för de elever som känner sig trakasserade? Att låta en elev som känner sig kränkt eller trakasserad gå själv på promenad kommer inte att gynna eleven på något annat sätt än fysiskt. En lärare borde väl ändå försöka bygga upp en bättre klassammanhållning för att eleven ska känna sig tryggare och accepterad (Larsson & Meckbach 2012, s. 233-234). Detta är ett stort problem som kräver ett konstant arbete då det har visat sig att var femte barn på något sätt blir kränkt (Friendsrapporten 2015).

Bör inte alternativ undervisning vara en undervisning vid sidan av den ordinarie undervisningen men samtidigt vara planerad utefter lektionens innehåll och tema samt vara kopplad till läroplanen? Vi föredrar planerad alternativ undervisning före alternativ undervisning eftersom planering ger bättre underlag för bedömning och bättre utvecklingsmöjligheter för eleverna. Att inte ha någon tanke bakom den alternativa undervisningen betyder även att undervisningen inte är innanför ramarna för en transformeringsarena. Så länge den alternativa undervisningen är spontan uppfyller denna undervisningsform inte kraven för en transformeringsarena (Linde 2000, s. 65).

Detta innebär att kopplingar till läroplaner kommer finnas i en liten grad eller inte alls. Att inte använda kopplingar till läroplanen till den alternativa undervisningen innebär att elever som inte deltar i den ordinarie undervisningen inte får kunskapen som de bör få (Linde 2000, s. 48-75). Skolinspektionen hävdar att skolan ska tillhandahålla undervisning för alla elever (Skolinspektionen 2010, s. 8-9), men i detta fall får de enbart fysisk aktivitet eller assistentroller.

Intervjupersonerna motiverade till varför de använde alternativ undervisning och det eftersom de vill aktivera alla elever på varje lektion, eftersom även lärarna är medvetna om att barn idag rör på sig alldeles för lite. De känner att dem är delaktiga i processen att försöka ändra på många barns dåliga rörelsevanor (Idrottsforskning 2017). Fysisk aktivitet vet vi idag bidrar till välbefinnande samt minskning av risk för olika sjukdomar samt förtida död (Schantz 2016, s.14).

Det är bra att respondenterna var enade i denna fråga, det är viktigt att vilja ha alla elever involverade och delaktiga i undervisning. Om en lärare i idrott och hälsa inte har den inställningen står vi inför stora problem. Det är vår uppgift som idrottslärare att se till att elever vill delta i undervisningen, och även gör så. Men hur långt ska en gå som idrottslärare för att få med sina elever i undervisningen? En del lärare är till och med så manade att de väljer att pusha eleverna till att delta i undervisning. Ska det verkligen behövas? Dessa elever går i 7-9 på högstadiet och kan tyckas vara så pass gamla att de själva förstår vikten att delta på lektionerna. Hur mycket ska läraren involvera sig i elever som inte vill delta i den åldern? Eller är det just här man ska försöka pusha eleverna då deras tid i livet kan vara känslig med puberteten samtidigt som hen går från att vara ungdom till vuxen. Kanske är det nu eleverna behöver som mest vägledning i livet. Samtidigt är det viktigt att låta eleverna få ta eget ansvar för sin egen medverkan. Den stora frågan är egentligen, är pusha rätt väg att gå för att få fler elever till att delta i undervisningen? Det är viktigt att motivera sina elever till att utveckla deras förmågor. Eleverna måste också ha en inre drivkraft som för dem till skolan för att lära sig. Men det är trots allt vår uppgift att få våra elever delaktiga (Jenner 2004, s. 38-50).

Frågan om den alternativa undervisningen skulle kunna fungera som en inkörsport samt om lärarna såg alternativ undervisning som positivt ställdes och vi fick ett rungande ja som svar av respondenterna. Det visar alltså hur viktigt alternativ undervisning kan vara för att motivera elever till att delta i den ordinarie undervisningen. Speciellt eftersom elever som varken har inre eller yttre motivation till att delta i idrott och hälsa ser uppgiften som ointressant och onödig (Hassmén, Hassmén & Plate 2003, s.168-172).

Men det var en respondent som började diskutera en del intressanta negativa aspekter som skulle kunna medföras med en alternativ undervisning.

“Men den där uppgiften som vi får där... teoriuppgifter eller vad det är... den är mycket roligare eller lättare eller vad det nu kan vara än det som vi gör på golvet med hela klassen, och då börjar man helt enkelt välja vad man ska göra... då tycker jag det blir knas”

Och visst har hen en poäng. Vad händer om eleverna tycker att den alternativa undervisningen är roligare, enklare eller mer bekväm än den ordinarie undervisningen? Skulle eleverna helt plötsligt börja “välja” undervisning har vi misslyckats med poängen att ha alternativa

undervisningen. Huvudmålet är att få med alla elever i den ordinarie undervisningen, inte att välja vilken hen föredrar.

“Väljandet” av undervisning från elever skulle kunna förekomma om läraren inte har någon tanke med den alternativa undervisningen, så som promenad eller basketbollspel. Men har läraren kopplat den alternativa undervisningen till lektionens innehåll blir både ordinarie och alternativa undervisningen egentligen samma typ av undervisning och det finns då ingen risk att eleverna “väljer” vilken av lektionerna de vill delta i.

6.2 Alternativa aktiviteter

Genom intervjuerna kan vi se att respondenterna använder sig av flera olika aktiviteter som alternativ undervisning, exempelvis att eleverna får agera assistenter, gå på promenad eller utöva någon idrott på en egen yta som exempelvis basket. Detta visar på att eleverna faktiskt får göra någonting på lektionen om de inte deltar i den ordinarie undervisningen och det är ett gott tecken på att lärarna gör sitt jobb och följer Skolinspektionens flygande tillsyns uppmaning att aktivera de elever som inte deltar aktivt, de vill säga tillhandahålla undervisning för alla (Skolinspektionen 2010, s. 8-9). Respondenterna menar även på att de använder sig utav dessa aktiviteter då eleverna genom aktiviteterna får fysisk aktivitet vilket även ses som viktigt för alla respondenter.

Enligt intervjuerna var promenad den vanligaste alternativa aktiviteten men den är varken kopplad till läroplan eller lektionsinnehåll. Det blir därför svårt för oss att diskutera promenaderna kring frågeställning två. Vi har därför valt att fokusera på planerad alternativ undervisning.

Under intervjuerna stötte vi dock på några aktiviteter som visade på en planering samt en koppling till läroplanen. Två av intervjupersonerna förklarade att de har använt sig eller har tänkt att använda sig av aktiviteten orientering som en alternativ undervisningsmetod. Respondenterna hävdade att träning på orientering kan leda till en större kunskap inom det området vilket bidrar till ett säkrare utförande när orientering används i den ordinarie undervisningen. Detta kan leda till ett bättre betyg inom området. Hur löd tanken angående hur detta fenomen skulle användas i den alternativa undervisningen? En av dessa

respondenter menade på att hen har klurat på denna idé ett tag nu men har inte kommit på något sätt att använda det på. Intervjupersonen menar på att om en sätter upp en orienteringsbana kommer eleverna ganska snabbt ha lärt sig denna bana vilket inte leder till någon utveckling utan då blir det istället bara en vanlig promenad.

Samma respondent hävdar även att hen inte har tid att göra om denna orienteringsbana vilket innebär att enbart samma bana kommer finnas till hands. Detta har bidragit till att denna idé inte använts utan enbart är en tanke kring vad en kan göra. Intervjupersonen visar dock på ett tänk gällande en koppling mellan läroplan och den alternativa undervisningen. Dessa tankar angående hur kunskap transformeras till innehåll visar på att denna respondent är innanför ramarna för en transformeringsarena men inte kommit så pass långt i transformeringen att hen känner sig manad till att ta det vidare till realiseringsarenan. Respondenten ser brister i sin tanke och väljer därför att inte använda sig utav detta (Linde 2000, s. 48-75).

Den andra respondenten som använde sig av orientering i den alternativa undervisningen visar dock på en lösning som är kopplad till den nya läroplanen samt bidrar med en kontroll på att aktiviteten faktiskt genomförs. Respondenten använder sig av ett program/applikation som kallas för "Runbit" och det är ett bra sätt att använda som alternativ undervisning men det visade sig vara den enda genomtänkt aktivitet hen hade vilket innebär att enbart orienteringskunskaper och fysisk aktivt stod i fokus.

Med hjälp av detta program kan hen snabbt och enkelt lägga ut kontroller på en karta vilka eleverna senare ska hitta med hjälp av elektroniska hjälpmedel som telefoner eller Ipads. De måste då följa kartan för att komma fram till de olika kontrollerna och när de är klara kan respondenten se om de har genomfört orienteringen. Intervjupersonen visar genom detta på ett tänkande angående användning av elektroniska hjälpmedel i den alternativa undervisningen. Att använda sig av elektroniska hjälpmedel i undervisningen är även något som har lagts till i den reviderade läroplanen (Skolverket, s. 51). Respondenten har alltså en tanke angående hur kunskapen ska läras ut till eleverna samt att hen har kopplat detta till användning av elektroniska hjälpmedel. Detta är också något som hen använder sig av och hävdar även att detta fungerar bra. Intervjupersonen har alltså transformerat kunskap till innehåll samt använder sig utav detta vilket uppfyller kraven för både transformeringsarenan men också realiseringsarenan (Linde 2000, s. 48-75). Ett bra exempel på planerad alternativ undervisning.

Under intervjuerna förklarade respondenterna även att alla hade tankar kring användning av teoriuppgifter som en form av alternativ undervisning. Respondenterna menar då att eleverna skulle få en skriftlig uppgift för att visa på kunskap vilket senare kan användas i en bedömning av eleven till en viss grad.

Att använda sig av teoriuppgifter är något som alla respondenter nämnde under intervjuerna, det var dock ingen som på något sätt tänkte i banorna att teori kan kopplas ihop med praktiska övningar. Eftersom att respondenterna tycker att det är viktigt att eleverna rör på sig har inte denna teoridel använts i undervisningen. Även här visar intervjupersonerna på en tanke angående hur kunskap kan läras ut. Detta är dock en transformering som känns lätt och inte kräver mycket tanke bakom. Denna tanke har dock inte realiserats på något sätt.

De hävdar att tid för planering av alternativ undervisning inte finns vilket bidrar till att intervjupersonerna inte känner att de orkar göra planerad alternativ undervisning. Tidsaspekten kommer här in i bilden och detta ska enligt intervjupersonerna påverka användningen av alternativ undervisning i hög grad. Tidsaspekten bidrar till att respondenterna känner att de inte har någon möjlighet att tänka ut och planera alternativ undervisning. Detta är en anledning till att intervjupersonerna inte tänkt i banorna angående en koppling mellan fysisk aktivitet och teori. Vi kan dock se en viss transformering men detta skulle kunna utvecklas i en mycket högre grad (Linde 2000, s. 48-75).

6.3 Bakomliggande faktorer

Drömscenariot vore att slippa den alternativa undervisningen över huvud taget och ha alla elever med på den ordinarie undervisningen, men så är det tyvärr inte. Tänk om elevers inre och yttre motivation var högre (Hassmén, Hassmén & Plate 2003, s. 168-172)

eller om föräldrar förstod allvaret med elevers deltagande på idrotten (Lindley 2012, s. 102–104). Skulle verkligen var femte elev inte delta på idrott och hälsa lektionerna i skolan då? (Skolinspektionens 2010, s. 8).

Ingen av respondenterna använder sig av planerad alternativ undervisning i större grad, men vad beror det egentligen på? De var enade om att tiden var en stor avgörande faktor. Utöver den ordinarie planeringen bör lärarna göra en planering för de som inte deltar och det fanns det helt enkelt inte tid för.

En annan respondent diskuterade att ge teoriuppgifter till elever som ej deltar aktivt men även där var det tiden och energin som inte räckte till.

Men är svaret verkligen så enkelt att det är tiden som avgör om hen använder sig av alternativ undervisning? Planeringstimmarna räcker inte till planering av alternativ undervisning och att det troligtvis är där det brister eftersom alla respondenter svarade ja på frågan om de ville införa alternativ undervisning, om de hade haft tid. Nu har lärarna inte tid och då står vi inför detta problem. Får lärarna inte mer tid till planering av alternativ undervisning är det heller ingenting vi kommer att få se i skolorna.

Det är olyckligt att tiden inte finns till då respondenterna var enade om att de vill involver alla elever i undervisning, då alla elever har rätt till ett betyg. Vi kan konstatera att gällande respondenterna finns det rum för lättare transformeringar av kunskap till innehåll men så länge tid inte finns kommer inte en välutvecklad transformering att inträffa och inte heller realisering av transformeringen (Linde 2000, s. 48-75).

Många ser alternativ undervisning som något som sker utanför idrottshallen i form av exempelvis promenad. Problematiken med att skicka iväg eleverna är att lärarna har lagligt ansvar under skoltid och vill därför helst inte släppa eleverna utan tillsyn. Respondenterna hävdar dock att elever som inte deltar kan störa den ordinarie undervisningen om de befinner sig i salen samtidigt. Vilket sätt är egentligen lämpligast? Nackdelen med att släppa eleverna utan tillsyn är att om någonting skulle hända är läraren ytterst ansvarig. Vill läraren verkligen ta den risken? Samtliga respondenter vill egentligen inte skicka iväg eleverna utanför skolans område, men en del gör det ändå med brist på kunskap kring alternativ undervisning.

Fördelen med att ha kvar de elever som inte deltar i salen är att läraren har tillsyn på dessa samtidigt som läraren kan göra en bedömning på deras alternativa undervisning och denna lösning är den klart bästa. På så vis kan man få alternativ undervisning som är bedömningsgrundande samtidigt som lärarna vet vart eleverna befinner sig.

Sammanfattning resultat & diskussion

Studien visar på att intervjupersonerna använder sig av alternativ undervisning i låg grad, främst promenader. En låg grad av koppling mellan alternativ undervisning och läroplan har visats. Den alternativa undervisningen är i linje med innehållet i intervjuerna och inte planerad efter lektionens innehåll eller läroplanen.

Enligt respondenterna finns det ett flertal orsaker som har en påverkan på användningen av planerad alternativ undervisning exempelvis tidsaspekten, bedömning av elevernas deltagande och tryggheten. Men det var enade om att de skulle vilja använda sig av planerad alternativ undervisning, om mer tid fanns till. De menar att den alternativa undervisningen skulle kunna fungera som en inkörsport till den ordinarie undervisningen.

6.4 Metoddiskussion

Intervjupersonerna i denna studie är alla lärare i ämnet idrott och hälsa för årskurserna 7-9, detta innebär att personerna som undersöktes är valida för studien. Att sikta in sig på en målgrupp på det här viset bidrar till att det blir lättare att samla in relevant information till studien (Hassmén & Hassmén 2008, s. 94). Den informationen som vi sökte från respondenterna fick vi genom halvstrukturerade intervjuer som möjliggjorde att resultatet som samlades in blev fördjupat. Denna intervjuform bidrar till en mer öppen diskussion där tillfälle att ställa liknande och återkopplande frågor fanns. Detta bidrog till att välutvecklade svar från respondenterna uppkom där de även fick chans att komplettera sina egna svar för att det skulle motsvara ett så tydligt svar som möjligt (Hassmén & Hassmén 2008, s. 254).

Urvalet skulle kunna gjorts lite annorlunda men eftersom att vi hade ganska kort om tid gällande arbetet med denna uppsats var urvalsmetoden passande. Ett bekvämlighetsurval

möjliggör inte för generalisering vilket en annan urvalsmetod kanske skulle kunnat göra. Gällande intervjuerna skulle vi kunnat ställa ännu mer följdfrågor för att få djupare svar men även här kommer tidsaspekten in och vi ville inte ta oss vatten över huvudet gällande insamlat material. Inför intervjuerna gjordes en pilotintervju vilket bidrog till en struktur för intervjuernas uppbyggnad. Denna struktur fungerade bra men under några intervjuer märktes att respondenterna svävade iväg en aning från vårt spår. Detta kan ha berott på att frågorna var lite för svårtolkade. Trots detta lyckades relevanta och välutvecklade svar från respondenterna skapas.

6.5 Vidare forskning

Samtliga fyra respondenter hade utbildning och samtliga utbildning från GIH. Men ingen av dem använde sig av planerad alternativ undervisning i större utsträckning. Kan det ha någonting med utbildningen på GIH att göra? Får lärarstudenter lära sig vad det är och dess innebörd? Ser kunskapen och utbildning kring detta olika ut på andra högskolor än på GIH? Det är trots allt anmärkningsvärt att fyra av fyra lärare med utbildning från samma lärosäte inte använder sig av något så pass viktigt. En vidareutveckling av vår studie skulle kunna handla om att jämföra utbildade idrottslärare från olika lärosäten för att hitta likheter och skillnader.

En annan intressant tanke är att göra en mer övergripande studie med många idrottslärare angående användning av alternativ undervisning. Detta skulle kunna bidra till en större validitet och reliabilitet.

Detta arbete har även haft fokus på målgruppen lärare i idrott och hälsa. Studien har även kommit i kontakt med hur lärare i idrott och hälsa använder sig av alternativ undervisning samt vad de tycker om detta fenomen. Något som ej tagits upp i detta arbete är hur eleverna tänker och känner kring alternativ undervisning. En sådan studie skulle bidra med ytterligare en bra pusselbit inom detta område då vi enbart täckt en del av ett lärarperspektiv. Genom att bygga en studie kring elever bildas en bild om vad som känns rätt respektive fel för dem. Lyckas denna kunskap komma fram finns det bra underlag för att kunna arbeta med alternativ undervisning som gynnar både lärare men samtidigt känns okej för elever.

7 Slutsats

Slutsatser som kan dras av denna studie är att alternativ undervisning förekom, främst i promenader. Genom arbetet har vi fått se en låg grad gällande kopplingar mellan den alternativa undervisningen och läroplanen. Någon koppling mellan alternativ undervisning och den ordinarie undervisningen har inte heller uppfattats. De vill säga, väldigt låg grad av planerad alternativ undervisning. Respondenterna var dock enade i att om mer tid till planering av alternativ undervisning fanns skulle de vilja införa enade i praktiken, samt att respondenterna ser alternativ undervisning som en inkörsport till den ordinarie undervisningen. Vi kan även se att den alternativa undervisningen främst används i syften som att låta eleverna vara fysiskt aktiva eller för att lösa problematiken gällande elever som sitter och tittar på.

8 Käll- & innehållsförteckning

Att ange källor: *Råd och anvisningar till studenter på GIH* (2015). 8. Uppl. Stockholm: GIH.

Bauman, Zygmunt & May, Tim, 1957- (2004). *Att tänka sociologiskt. 2.*, omarb. [och utvidgade] uppl. Göteborg: Korpen.

Elliott, Richard., Elliott, Christine., 2005. *Idealized images of the male body in advertising: a readerresponse exploration. Australian Marketing Journal* 22 (2): 136-143.

Friendsrapporten (2017) https://static.friends.se/wp-content/uploads/2017/08/Friendsrapporten_2017_webb.pdf [2018-05-01]

Goral, Mehmet. (2010). *Social attitudes of turkish students towards participation in physical education and sport. Social behavior and personality* (9), vol. 38, s. 1243– 1260.

Hassmén, Nathalie & Hassmén, Peter (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder. 1.* uppl. Stockholm: SISU idrottsböcker.

Hassmén, Peter, Hassmén, Nathalie & Plate Johan (2003) *Idrottspsykologi Natur och kultur, Stockholm.*

Hedin, A. (1996) *Liten lathund om kvalitativ metod med tonvikt på intervju*
<file:///C:/Users/ad5183wi.IHS.000/Downloads/Liten%20lathund%20om%20kvalitativ%20metod%20med%20tonvikt%20p%C3%A5%20intervju%2011-08-25.pdf> [2018-05-18]

Jansson, Thomas (2006). *Landskap för spontanidrott*. Examensarbete Tillgänglig på Internet:
<http://epsilon.slu.se/10248248.pdf>.

Jenner, Håkan (2004). *Motivation och motivationsarbete: i skola och behandling*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2006). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Larsson, Håkan & Meckbach, Jane. 2012. *Idrottsdidaktiska utmaningar*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Larsson, Redelius & Fagrell (2007). Utbildning & demokrati. *Om heteronormativitet i ämnet idrott och hälsa* <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:gih:diva-37> [2018-04-15]

Larsson, Håkan, Redelius, Karin & Fagrell, Birgitta (2008). "Jag känner inte för att bli en ... kille" [Elektronisk resurs] Om heteronormativitet i ämnet idrott och hälsa. *Utbildning och Demokrati*. 16:2, 113-137.

Linde, Göran (2000). *Det ska ni veta!: en introduktion till läroplansteori*. Lund: Studentlitteratur.

Lindley M., Anne E., Cox., Anthony, J., Amorose. (2012). *The relative roles of physical education teachers and parents in adolescents' leisure-time physical activity motivation and behavior*. *Psychology of Sport and Exercise* (13), s. 99–107.

Pihlblad, J. (2017) *Unga rör på sig för lite* <https://www.idrottsforskning.se/unga-ror-sig-for-lite-visar-unik-studie/> / [2018-05-12]

Redelius, Karin (2004). Bäst och pest!: *ämnet idrott och hälsa bland elever i grundskolans senare år*. Mellan nytta och nöje : bilder av ämnet idrott och hälsa. S. 149-172.

Schantz, Peter. (2016) *Kompendium inom rörelse, hälsa & miljö*. Gymnastik- och idrottshögskolan. Stockholm.

Skolinspektionen flygande tillsyn (10-08-30). *Mycket idrott och lite hälsa.*

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/flygande-inspektioner/2010/idrott/slutrapport-flygande-tillsyn-idrott.pdf> [2018-05-12]

Skolinspektionen (2015–05). Kvalitetsgranskning. *Idrott och hälsa i grundskolan.*

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2012/idrott/kvalgr-idr-slutrapport.pdf> [2018-04-14]

Skolverket (15-10-12) *Läroplaner* <https://www.skolverket.se/regelverk/laroplaner-1.147973>

[2018-05-26]

Skolverket (2016) Omfattande frånvaro. *En granskning av skolors arbete med omfattande*

frånvaro. https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2016/omfattande-franvaro/omfattande_franvaro_kvalitativ_rapport.pdf

[2018-04-29]

Skolinspektionen (17-01-18). *Omfattande frånvaro* <https://www.skolinspektionen.se/franvaro>

[2018-05-17]

Skolinspektion (2016) *Sammanfattande ogiltig frånvaro i Sveriges grundskolor.*

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2016/langvarig-franvaro/kvantitativ-rapport-omfattande-ogiltigfranvaro.pdf>

[2018-04-12]

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer*

https://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf [2018-

04-09]

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte & frågeställningar

Syfte: Syftet med vår studie är att, med utgångspunkt i ett läroplansteoretiskt perspektiv, öka kunskapen om hur lärare i idrott och hälsa förhåller sig till och arbetar med elever som närvarar på lektionen men ej deltar.

Frågeställningar

- Vilken alternativ undervisning erbjuder lärarna sina elever?
- Hur kan lärarnas utsagor om alternativ undervisning förstås i ljuset av innehållet i läroplanen?

Vilka sökord har du använt?

Frånvaro/närvaro, idrott och hälsa, icke deltagande/deltagande, alternativ undervisning, promenad, teacher strategies, non-participation, students, physical education.

Vad har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog, Google Scholar, Google, DIVA-Portal

Sökningar som gav relevant resultat

Google: Frånvaro idrott och hälsa.

Google Scholar: Promenad i skolan, non-participation students.

Kommentarer

Det var svårt att hitta information kopplat till syftet och frågeställningarna. Informationen vi fick bidrog istället till en bakgrundsforskning vilket i sin tur bidrar till större förståelse kring varför frånvaron ser ut som den gör i skolan.

Bilaga 2

Intervjuguide

Med intervjuerna vill vi ta reda på följande frågeställningar:

Hur beskriver och förhåller sig lärare i idrott och hälsa till situationer då elever närvarar på lektionen men ej deltar?

Vilka aktiviteter och vilken undervisning erbjuds eleverna ifråga? Följer aktiviteterna och undervisningen läroplanen?

Intervjuguide, närvaro, högstadielärare

Allmänna frågor om läraren

- Inledningsvis, berätta kort om dig själv
- Varför valde du yrket lärare? Varför just idrottslärare?
- Har du någon utbildning? I så fall, vilken?
- Vilken/vilka åldersgrupper undervisar du?
- Hur många timmar undervisar du i ämnet idrott och hälsa varje vecka?

Intervjuguide

Tema 1: Närvaro

- Hur ser du på begreppet närvaro?
- Enligt skolinspektionen är frånvaron hög, hur ser frånvaron ut på dina lektioner? Beskriv gärna frånvaron i antal elever per klass. Vi syftar då på den frånvaro som ej är giltig.
- Vilka är anledningarna till att eleverna inte har giltig frånvaro?

Tema 2: Närvarande men ej aktivt deltagande

- Aktiverar du eleverna i fråga? Vad får de göra?
- Varför använder du dig av detta? / Varför använder du dig inte av detta?
- Beskriv en eller två konkreta situationer med eleverna ifråga - situationer där det t ex fungerat bra eller dåligt, eller situationer du lagt på minnet av någon speciell anledning.
- Enligt skolinspektionen får många elever gå på en promenad om de inte kan delta aktivt, vad tycker du om den "lösningen" och varför?

-Enligt skolverket är antalet undervisningstimmar i idrott och hälsa få. Tycker du att man bör använda sig av alternativ undervisning för att kunna aktivera fler elever?

-Vad tycker du om alternativ undervisning? Positivt eller negativt? Motivera och förklara.

-Avslutningsvis, är det någonting som du vill lägga till gällande ämnet?